

CO SE VYPRAVUJE O RAKOVĚ

Půjdete-li po silnici od Sobotky směrem na Libáň, dostanete se asi po čtyřech kilometrech do lesa Černá louž. Tam začíná katastr obce Rakova. Táhne se po obou stranách silnice jako dvě úzké pentle (dnes samozřejmě scelené s okolními pozemky) až na Čakan, kde se rozšiřuje na obě strany. Čakan je kopec s trigonometrem 396 metrů vysoký, trigonometr byste ale dnes těžko hledali. Zato snadno najdete starou lípu, která vévodí celému okolí. Zde prý kdysi stávala šibenice. Dnes je pod lípou železný kříž na pískovcovém podstavci. Po stranách má vytesány dnes již těžko čitelné nápisy a reliéfy svatých. Stával dříve v Rakově na návsi před popisným číslem 20 (tehdy u Pažoutů) vedle stojanové zvonice. V roce 1881 byla postavena hasičská zbrojnice a zvoněk byl přemístěn do její věžičky. Křížek se tehdy dostal na Čakan pod lípu, která tam prý byla zasazena na paměť tragicky zesnulého prince Rudolfa.

Kdyby někdo dovedl vrátit čas o několik století zpět, uviděl by za vsí směrem k Batínu na kopečku v lukách tvrz, obehnanou vodním příkopem. Zbudoval ji podle po-

věstí rytíř Rak, podle něhož je obec pojmenována. V tvrzi prý byla i kaple, zasvěcená Navštívení Panny Marie, a proto je dosud v Rakově první neděle v červenci pouť. Některé obrazy z kaple se snad dostaly do markvartického kostela.

Z tvrze prý vedla tajná chodba na Stražovku, vyvýšené návrší táhnoucí se od Rakova k Leštině, rakovské osadě. Vyúsťovala na zahradě za vsí v kapličce. Názvy Čakan a Stražovka snad souvisí s ochranou tvrze či celého kraje. Ještě na začátku tohoto století se na tvrzi dobýval opracovaný stavební kámen a jiný materiál. Přitom se tam prý našla zlatá soška Panny Marie, kterou dělníci v Libáni prodali a peníze propili. To rozzlobilo nájemce dvora, který si na ni dělal nároky. Po první světové válce byly na místě tvrze vysázeny tři lípy svobody, ale pozdější majitel pozemku je vykácel. Dnes se na tvrzi oře, seje, vláčí — a kopeček se ztrácí. Za našich klukovských let tu byla romantická divočina a svedla se tu leckterá bitva mezi rakovskými a batínskými kluky.

K tvrzi patřily jistě především lesy a také pozemky,

kteřé byly po třicetileté válce zvětšeny o usedlosti tří rakovských sedláků, Brožka, Zemánka a Mlejnk. Jejich rodiny za války vymřely nebo utekly z náboženských důvodů za hranice, a tak statky byly „svedeny“ ke dvoru. Dodnes existují jména zahrad a tratí, kde jejich statky stály: Na Brožku, Na Zemankách a Pode Mlejnkem. Dvůr rakovský vznikl roku 1670—71 a patřil až do parcelace r. 1926 k panství Kost-Rakov. Původní stavba dvora byla u rybníka a vyhořela při velkém požáru r. 1852. Velká část původních dřevěných stavení rakovských lehla popelem r. 1868. Nové budovy dvora byly postaveny na druhém konci obce. Kamenná budova dvora dodnes slouží jako kancelář, prodejna jednoty a skladiště.

K Rakovu patří též pět popisných čísel, které dělí od sousedního Batína jen silnice. Mezi nimi je i bývalý Grohův mlýn, který je první v řadě dalších na potoku Mrlně. Je jich tam ještě šest a jmenují se podle majitelů Svěrák, Liman, Procházka, Bobek, Brož a Jílek. Všechny kdysi patřily k Rakovu. Cesta ze silnice ke Grohovu mlýnu se jmenuje **Průhon**.

Také rybníků bývalo v katastru několik a podle nich jsou dosud pojmenovány tratě jako **U nového**, **V rybníčkách**, **V rybníčkách**, **Pod Leštinou**, **Lípovec** a jiné.

Leština je osada o osmi číslech, která je vklíněna do lesního zákoutí Na koutech. Pod ní pramení Leštinka, kde je dnes z náhonu bývalého Švorcova mlýna zřízen ráj soboteckých rybářů. V Leštině jsou též boží muka, pod nimiž jsou prý pohřbeni vojáci z války 1866.

Ale vraťme se na tvrz a projdeme se po čtyřsethektarovém katastru. Budou nás provázet zajímavá jména jednotlivých tratí, která dosud neupadla v zapomnutí. Půjdeme po lukách zvaných kdysi **Okrouhlá**, **Ve tvrzi**,

U lesa, **Velká a Malá ohrada**, **Lípovec** a **U nového**. Projdeme trať **Na jívě** směrem ke Hřmenínu a po levé ruce nám zůstane u potoka jakoby vydeděných pět čísel na samé hranici katastru. Přejdeme na **Šidlovku** a po levé straně vidíme trať **Nad hruškou**, kde dodnes stojí prastará planá hruška. Ještě dále podél hřmenínských roklí je terasovitě, jako had se táhnoucí poličko **Na famlíli**. Nad ním jde trať **Na obci**. Přejdeme-li hřmenínskou silnici (zde se říká **U Hřmenína**), budeme ve **Skorotínách** a dál pak **V kopcích** a **V rybníčkách**, kde jsou dosud patrné hráze. Odtud je blízko do **Markvartských šancí**, které kdysi snad měly něco společného s rakovskou tvrzi. Vpravo u vsí nám zůstane trať **U koryt**, **U kuločky** a **U červinky**. Za silnicí k Markvartcům se ocitneme **V holovách**, hned vedle jsou **Spolka**, **vzadu Na dlouhých** a dále pak trať **V rybníčkách**. Tam stávala také kdysi myslivna, dodnes tu najdeme zbytky staré roubené studánky. Vedle jsou pozemky **V mlátce** a **Pod borkem**. Za soboteckou silnicí je Čakan, pod ním **Vrcha** a **Skalka**. Vlevo od silnice k Sobotce se říká **Na prutech**. Ode vsí se pak táhne nahoru k lesíku **Borku Brožkovský vrch**. V Borku je ještě památka po starých valech. Potom následují **Kozína** a už jsme v **Leštině**, kde jsou tratě **Na koutech**, **Amerika** a **Rusko**. Mezi Leštinou a Rakovem je trať **Na Stražovce**, vedle pod ní **Na těžké** (název podle těžko obdělávané půdy) se zlikvidovaným **Malým kouskem**, kde prý se dříve říkávalo **Na hrádku**. A to jsme už zase **U tvrze**. U vsí jsou ještě tratě **Pode Mlejnkem**, **Na Zemankách** a **V Babkách**. Lesy v katastru obce se jmenují **Borek**, **Na Americe**, **Černá Louž** a **Kostečina**. Na závěr ještě uvádím, že dvě ze zdejších studánek se jmenují **Libuška** a **Vlasta**.

František Florián